

Συμβούλιο της Επικρατείας 3152/1966,

Πηγή: Ε.Ε.Δ. 26/67 σελ. 188

Περίληψη: Θεώρησης, κατ' άρθρον 34 § 1 του α.ν. 1846/1951, ως εργατικού ατυχήματος του βιαίου συμβάντος, του επελθόντος κατά την εκτέλεσιν της εργασίας ή εξ αφορμής ταύτης, μη δυναμένου να χαρακτηρισθή ως τοιούτου του ατυχήματος, το οποίον επήλθεν εν χρόνω καθ' ην η εργασία είχε διακοπή. - Αυτοκτονία ως εργατικόν ατύχημα. - Ατύχημα εκτός εργασίας κατ' άρθρον 34 § 1 Α.Ν. 1846/1951. - Προϋποθέσεις συντάξεως παρά του Ι.Κ.Α. λόγω αναπηρίας εκ προθέσεως ή συνεπεία πλημμελήματος ή κακουργήματος. - Έννοια διατάξεως.

Απόφαση Δικαστηρίου

Προεδρεύων ο Σύμβουλος κ. Γ. ΧΑΡΜΠΟΥΡΗΣ

Εισηγητής ο Σύμβουλος κ. Χ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

Δικηγόροι οι κ.κ. Σ. Σπετσάκης, Αθ. Λέκκας

Διά της παραδεκτώς και εμπροθέσμως προσβαλλομένης υπ' αριθ. 410 της 24.1.1966 αποφάσεως της παρά τω Ι.Κ.Α. Επιτροπής Εφέσεως, εκδοθείσης επί εφέσεως της αιτούσης κατά της υπ' αριθ. 1907/148 της 7/4/1964 αποφάσεως της Τοπικής Διοικητικής Επιτροπής του Υποκαταστήματος Ι.Κ.Α. Αθηνών, απερρίφθη αίτησις της αιτούσης περί απονομής εις αυτήν συντάξεως, λόγω θανάτου του παρά τω Ι.Κ.Α. ησφαλισμένου συζύγου της, ελλείψει των κατά νόμον χρονικών προϋποθέσεων.

Η προσβαλλομένη απόφασις εδέχθη, ότι διά την συνταξιοδότησιν της αιτούσης, λόγω θανάτου του συζύγου της, έδει, συμφώνως τη παραγράφω 6 του άρθρου 28 του α.ν. 1846/1951, να συντρέχωσιν αι εν παραγράφω 1 του αυτού άρθρου οριζόμεναι χρονικαί προϋποθέσεις, απέρριψε δε τους ισχυρισμούς της αιτούσης, κατά τους οποίους ο θάνατος του συζύγου αυτής, επελθών συνεπεία αυτοκτονίας, έδει να θεωρηθή ως οφειλόμενος εις εργατικόν ατύχημα ή άλλως εις ατύχημα εκτός εργασίας, και συνεπώς ότι διά την συνταξιοδότησιν της έδει να τύχη εφαρμογής η παράγραφος 1 του άρθρου 34 του α.ν. 1846/1951, καθ' ην, προκειμένου μεν περί συνταξιοδοτήσεως λόγω εργατικού ατυχήματος, δεν απαιτείται η συμπλήρωσις των εν άρθρω 28 οριζομένων ημερών εργασίας, προκειμένου δε περί συνταξιοδοτήσεως, λόγω ατυχήματος εκτός εργασίας, αρκεί η συμπλήρωσις του ημίσεος μόνον αριθμού των ημερών τούτων.

Κατά το άρθρον 34 § 1 του α.ν. 1846/1951 ως εργατικόν ατύχημα θεωρείται το βίαιον συμβάν, το επελθόν κατά την εκτέλεσιν της εργασίας ή εξ αφορμής ταύτης. Η προσβαλλομένη συνεπώς απόφασις, δεχθείσα ότι την 24 Αυγούστου 1959, ότε έλαβε χώραν, συνεπεία αυτοκτονίας, ο θάνατος του συζύγου της αιτούσης, ούτος δεν παρείχεν εξηρημένην εργασίαν ασφαλιστέαν εις το Ι.Κ.Α., καθ' όσον είχε διακόψει ταύτην προ διετίας, ήτοι από της 30 Σεπτεμβρίου 1957, ορθώς και νομίμως έκρινεν, ότι ο θάνατος τούτου δεν δύναται να χαρακτηρισθή ως οφειλόμενος εις εργατικόν ατύχημα, εφ' όσον επήλθεν ουχί κατά την εκτέλεσιν της εργασίας ή εξ αφορμής ταύτης, ως ορίζει ο νόμος, αλλ' εν χρόνω, καθ' ον η εργασία του θανόντος είχε προ πολλού διακοπή. Και ισχυρίσθη μεν η αιτούσα αορίστως και άνευ ειδικωτέρου τινός προσδιορισμού, ότι η αυτοκτονία του συζύγου της ήτο απότοκος της φύσεως και των συνθηκών της εργασίας αυτού και συνεπώς ότι επήλθεν εξ αφορμής της εργασίας και ως εκ τούτου οφείλεται εις εργατικόν ατύχημα, κατά την έννοιαν του νόμου, η προσβαλλομένη όμως απόφασις, λαβούσα υπ' όψιν την φύσιν και το είδος της εργασίας του θανόντος, ως ορειχαλκουργού, νομίμως και ητιολογημένως έκρινεν, ότι, εφ' όσον ουδείς ειδικώτερος ισχυρισμός προεβλήθη, ουδέ προσήχθη σχετικόν τι στοιχείον, εκ της ρηθείσης εργασίας του θανόντος δεν ηδύνατο, κατά την συνήθη πορείαν των πραγμάτων, να τεθή εν κινδύνω, η υγεία του ή να επέλθη εκ ταύτης επιδείνωσις τυχόν προϋπαρχούσης ασθενείας εις βαθμόν ώστε να διαταραχθούν αι ψυχικαί και πνευματικαί λειτουργίαι του και να οδηγηθή ούτος εις αυτοκτονίαν.

Κατά το αυτό ως άνω άρθρον 31 § 1 περίοδος β' του α.ν. 1846/1951 ως ατύχημα εκτός εργασίας θεωρείται το βίαιον συμβάν, το μη επελθόν εν τη εκτελέσει ή εξ αφορμής της εργασίας. Ως βίαιον όμως συμβάν δεν δύναται να χαρακτηρισθή το προκληθέν ηθελημένως, καθ' ο μη συντρέχοντος του στοιχείου του βιαίου, και συνεπώς η αυτοκτονία, ο ηθελημένος δηλαδή τερματισμός της ζωής, δεν αποτελεί βίαιον συμβάν, ουδ' ατύχημα, κατά την έννοιαν του νόμου. Όθεν νομίμως εν προκειμένω η προσβαλλομένη απόφασις έκρινεν, ότι ο συνεπεία αυτοκτονίας επελθών θάνατος του συζύγου της αιτούσης δεν οφείλεται εις ατύχημα εκτός εργασίας και απορριπτέα είναι τα περί του εναντίου προβαλλόμενα.

Εξ άλλου, η προσβαλλομένη απόφασις, λαβούσα υπ' όψιν την εν τη ληξιαρχική πράξει του θανάτου του συζύγου της αιτούσης περιλαμβανομένην ιατρικήν βεβαίωσιν, καθ' ην ο θάνατος

επήλθε συνεπεία αυτοκτονίας διά φαρμακευτικής δηλητηρίασεως, ητιολογημένως εδέχθη, ότι ο θάνατος προεκλήθη ηθελημένως (αυτοκτονία), δεδομένου, άλλως τε ότι η αιτούσα ουδαμώς ισχυρίσθη, ότι ο θάνατος ωφείλετο εις τυχαίον τι γεγονός.

Εν άρθρω 28 § 3 του α.ν. 1846/1951 ορίζεται, ότι: "Εάν ησφαλισμένος κατέστη ανάπηρος εκ προθέσεως ή συνεπεία πλημμελήματος ή κακουργήματος παρ' αυτού διαπραχθέντος, αποδεικνύεται δε η ενοχή του διά τελεσιδίκου δικαστικής αποφάσεως, δεν δικαιούται συντάξεως αναπηρίας ή επιδόματος αναπροσαρμογής. Εάν όμως υπάρχωσι πρόσωπα εκ των εις την παράγραφον 6 αναφερομένων, ταύτα δικαιούνται της συντάξεως, ης θα εδικαιούντο εις περίπτωσιν θανάτου του ησφαλισμένου. Κατά την έννοιαν όμως της διατάξεως ταύτης τα εν παραγράφω 6 του άρθρου 28 του α.ν. 1846/1951 αναφερόμενα πρόσωπα, ήτοι τα πρόσωπα, άτινα εν περιπτώσει θανάτου ησφαλισμένου δικαιούνται κατά την παράγραφον ταύτην συντάξεως, διά να τύχωσι συντάξεως, λόγω αναπηρίας ησφαλισμένου, προκληθείσης υπ' αυτού εκ προθέσεως ή συνεπεία πλημμελήματος ή κακουργήματος παρ' αυτού διαπραχθέντος, δέον όπως ο ησφαλισμένος ούτος έχη συμπληρώσει τας κατά νόμον χρονικάς προϋποθέσεις, αίτινες απαιτούνται διά την χορήγησιν συντάξεως εις την οικογένειαν αυτού. Συνεπώς, και αν η προκειμένη περίπτωσης του θανάτου του ησφαλισμένου συζύγου της αιτούσης συνεπεία αυτοκτονίας εμπίπτει εις την ανωτέρω διάταξιν, ίνα η αιτούσα δικαιωθή συντάξεως, βάσει της διατάξεως ταύτης, απαιτείται η συνδρομή των κατά νόμον χρονικών προϋποθέσεων και ο περί του εναντίου λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτός, ως αβάσιμος.

Κατά ταύτα η προσβαλλομένη απόφασις, εν συνδυασμώ και προς τας δι' αυτής επικυρωθείσας υπ' αριθ. 1907/7.4.1964 απόφασιν της οικείας Τοπικής Διοικητικής Επιτροπής και υπ' αριθ. 14953/20.11.1959 ομοίαν του Διευθυντού του εν Αθήναις Υποκαταστήματος του Ι.Κ.Α., νομίμως έκρινεν αφ' ενός μεν, ότι διά την συνταξιοδότησιν της αιτούσης έδει να συντρέχωσιν αι χρονικάί προϋποθέσεις των παραγράφων 1 και 6 του άρθρου 28 του α.ν. 1846/1954 και ουχί, ως αβασίμως ισχυρίζεται η αιτούσα, αι του ν.δ. 4104/1960, εφ' όσον ο θάνατος του συζύγου αυτής επήλθε την 24.8.1959, προ της ισχύος του τελευταίου τούτου ν.δ/τος, αφ' ετέρου δε ότι αι χρονικάί αύται προϋποθέσεις, συνιστάμεναι εις 2.500 τουλάχιστον ημέρας εργασίας ή εις 100 τουλάχιστον ημέρας εργασίας καθ' έκαστον των πέντε ημερολογιακών ετών των αμέσως προηγούμενων του έτους, καθ' ο έλαβε χώραν ο θάνατος, δεν συντρέχουσιν εν προκειμένω, δεδομένου ότι, ως δέχεται η προσβαλλομένη απόφασις, ο θανών σύζυγος της αιτούσης και αν συνυπελογίζοντο αι ημέραι επιδοτήσεως αυτού λόγω ασθενείας, δεν είχε συμπληρώσει τον ανωτέρω απαιτούμενον συνολικόν αριθμόν ημερών εργασίας, κατά δε το έτος 1958 το εμπίπτον εντός της αμέσως προηγούμενης πενταετίας του έτους 1959, καθ' ο απέθανεν, ουδεμίαν ημέραν εργασίας είχε πραγματοποιήσει.

Τέλος η αιτούσα δεν επεκαλέσθη ενώπιον του αρμοδίου ασφαλιστικού οργάνου τον συνυπολογισμόν εις τας ημέρας εργασίας του θανόντος συζύγου της και του χρόνου στρατεύσεως αυτού, ουδέ προσδιώρισε, ως έδει, τον χρόνον τούτον, απαραδέκτως συνεπώς επικαλείται ήδη αυτόν το πρώτον ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Σχόλιο: Κατά το άρθρον 34 § 1 του α.ν. 1846/1954 περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων ως εργατικόν ατύχημα θεωρείται το βίαιον συμβάν, το επελθόν κατά την εκτέλεσιν της εργασίας ή εξ αφορμής ταύτης.

Ούτω οριοθετείται το εργατικόν ατύχημα και κατά την έννοιαν του άρθρου 1 του νόμου 554/1915 περί εργατικών ατυχημάτων.

Πρέπει λοιπόν το εργατικόν ατύχημα να ενεφανίσθη εν τη εκτελέσει της εργασίας ή εξ αφορμής αυτής και να επήλθεν εκ βιαιού συμβάντος, δηλαδή βιαιάς και αιφνιδιάς επενεργείας εξωτερικού αιτίου, τουτέστι περιστατικού ξένου προς την οργανικήν σύστασιν του παθόντος, να υπάρχη δε σύνδεσμος αιτίου και αποτελέσματος μεταξύ εργασίας και βιαιού συμβάντος. (Ίδετε νομολογίαν εν ΕΕΔ 23/587).

Εξ άλλου, κατά την έννοιαν του νόμου, θεωρείται ως εργατικόν ατύχημα και νόσος του μισθωτού, όταν όμως επέρχεται ένεκα της υπό όλως εξαιρετικής και εκτάκτους συνθήκας εργασίας (Ίδετε νομολογίαν του Αρείου Πάγου και Συμβουλίου Επικρατείας εν ΕΕΔ 2-4, σελ. 7), ως επίσης θεωρείται ως εργατικόν ατύχημα και η επιδείνωσις υφισταμένης νόσου, όταν αύτη υπήρξεν απότοκος βιαιού συμβάντος, εκτελουμένης δηλαδή της εργασίας υπό συνθήκας ασυνήθεις εκτάκτους και εξαιρετικής. (Ίδετε νομολογίαν του Αρείου Πάγου και Συμβουλίου Επικρατείας εν ΕΕΔ 24, 82, ένθα και παραπομπάι εις συγγραφείς).

Περίπτωσις της ανωτέρω αποφάσεως του Συμβουλίου της Επικρατείας υπήρξεν αυτοκτονία ησφαλισμένου και, ως δέχεται αύτη, δεν απεδείχθη, ότι τούτο υπήρξεν απότοκον επιδεινώσεως νόσου, εκ της οποίας έπαθεν ο ησφαλισμένος συνεπεία της εργασίας.

Πράγματι, ως υποστηρίζεται και εν τη θεωρία, η αυτοκτονία είναι συνέπεια ατυχήματος, εάν διαπιστούται ιατρικώς, ότι αύτη υπήρξεν απότοκος μελαγχολικής παραφροσύνης, εις την οποίαν ωδηγήθη το θύμα ένεκεν εργατικού ατυχήματος. (Ίδετε Χ. Αγαλλοπούλου, Κοινωνικά

Ασφαλίσεις, σελ. 254, Α. Τούση Εργατικών Δίκαιον, σελ. 53, Πρωτοδικείου Πειραιώς 3335/1961, εισηγητής Ξ. Ξανθόπουλος, ΕΕΔ 21, 281, Ειρηνοδικείου Αθηνών 6907/1964, Ειρηνοδίκης Απ. Μπλάτσιος ΕΕΔ 23, 1303).

Το ιστορικόν της υποθέσεως, εφ' ης η ανωτέρω απόφασις του Συμβουλίου της Επικρατείας έχει ως εξής:

Η αιτούσα δι' αιτήσεώς της προς το Ι.Κ.Α. ητήσατο την απονομήν εις αυτήν συντάξεως λόγω του κατά την 24.8.1959 επισυμβάντος συνεπεία αυτοκτονίας, θανάτου του συζύγου της.

Ο Διευθυντής του Περιφερειακού Υποκαταστήματος Αθηνών του Ι.Κ.Α. απέρριψε το περί συνταξιοδοτήσεως αίτημα, επί τω λόγω ότι δεν πληρούντο αι υπό των διατάξεων του άρθρου 28 § 1 α.ν. 1846/1951 οριζόμεναι προϋποθέσεις.

Υποβληθείσα αίτησις θεραπείας απερρίφθη υπό της Τοπικής Διοικητικής Επιτροπής του Ι.Κ.Α., επί τη αιτιολογία το μεν ότι δεν ηδύνατο ο θάνατος της προσφευγούσης να αποδοθή εις ατύχημα, το δε ότι δεν πληρούντο αι προϋποθέσεις του άρθρου 28 § 1 α.ν. 1846/1951 και αν έτι ανεγνωρίζοντο αι ημέραι επιδοτήσεως λόγω ασθενείας.

Κατά της αποφάσεως ταύτης ησκήθη έφεσις, ήτις και απερρίφθη δι' αποφάσεως της παρά τη Διοικήσει του Ι.Κ.Α. Ειδικής Επιτροπής Εφέσεων.